

MÉS ESTUDIS RECENTS DE **literatura catalana contemporània**

per Jaume Aulet

Recopilacions d'autor

Completem el panorama d'estudis sobre literatura catalana publicats el 2007 amb la presentació d'una sèrie de llibres recopilatoris. El primer és de Lluïsa Julià, que ha recollit en volum alguns dels seus estudis sobre Maria-Antònia Salvà, Caterina Albert, Maria-Aurèlia Capmany, Montserrat Roig, Maria Àngels Anglada i Maria-Mercè Marçal.¹ Tot i que han estat revisats, són articles ja coneguts. El valor afegit el dona l'intent de demostrar, en conjunt, que la literatura escrita per dones il·lustra, amb una tradició pròpia molt ben fixada, una visió determinada del subjecte i un canvi de percepció d'aquest mateix subjecte al llarg del segle XX. Per la seva banda, Josep Massot ens ofereix un nou lliurament de la seva sèrie d'*Escriptors i erudits contemporanis*.² Hi insisteix «en les mateixes dèries que m'ocupen i em preocupen des de fa una colla d'anys» (pàg. 7). I ho fa, un cop més, amb una recopilació convenientment revisada de textos recents la majoria dels quals ja hem llegit en altres bandes. Hi ha també, com de costum, escrits inèdits procedents de presentacions de llibres o parlaments diversos (aquest cop a propòsit de Ricard Torrents, d'Antoni Rubió i Lluch o de Maurici Serra-hima, entre d'altres) i versions notablement ampliades d'antics articles. En aquest sentit, cal destacar-ne dos: un sobre «Rafael Patxot i Jubert i l'Institut d'Estudis Catalans» (pàgs. 85-126) i el de «Gabriel Alomar i Antoni M. Sbert. De la guerra i de l'exili» (pàgs. 148-165).

La secció d'estudis de la «Biblioteca Literària» de Proa ha publicat també dos llibres recopilatoris. El primer és el de Carles Miralles amb treballs seus sobre

Carles Riba.³ Alguns es remunten a 1971 i el volum inclou fins i tot la reedició del llibre *Lectura de les «Elegies de Bierville»* (1979). Val la pena destacar-ne el pròleg (pàgs. 9-18), en què l'autor explica l'origen del seu interès pel poeta i la repercussió que ha tingut en la seva feina i en la seva vida. Per cert, no hauria costat gaire donar la referència bibliogràfica dels textos reeditats. Ho agrairíem. El segon volum és el d'Àlex Broch *Sobre poesia catalana*, amb un compendi força exhaustiu de textos seus sobre el tema escrits entre 1973 i 2006.⁴ D'aquesta manera l'autor pretén «ajudar a construir la memòria poètica catalana d'aquestes darreres dècades» (pàg. 9). Si més no, Broch posa ordre a tot el que ha anat escrivint i del conjunt es dedueixen unes línies d'interpretació que van més enllà de les que pot oferir la crítica militant a la premsa periòdica, que és d'on provenen molts dels textos. És un esforç a tenir present. El conjunt inclou també algun text inèdit (sobre David Castillo), algun altre amb una curiosa història al darrere (el de J.V. Foix) i un avançament d'un segon llibre dedicat a antologies («Lectures antològiques o les antologies dels extrems», pàgs. 345-379).

Hi ha també la nova tramesa de glosses literàries d'Oriol Pi de Cabanyes.⁵ Provenen d'una concepció de l'assaig i de l'article periodístic que està formulada en la introducció («L'assaig: obra oberta», pàgs. 5-7). D'entre les setanta-sis glosses del volum n'hi ha una bona colla sobre Ors i el Noucentisme i també algunes de concretes dedicades a una trentena d'escriptors diversos i gent de lletres (Pere Coromines, Rusiñol, Francesc Pujols, Espriu, Pere Quart, Pla, Porcel, Vi-

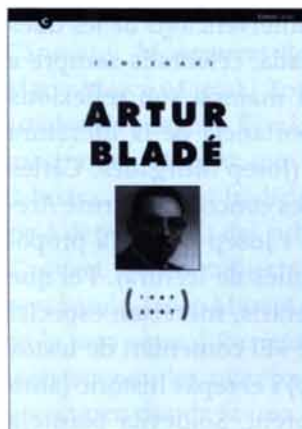
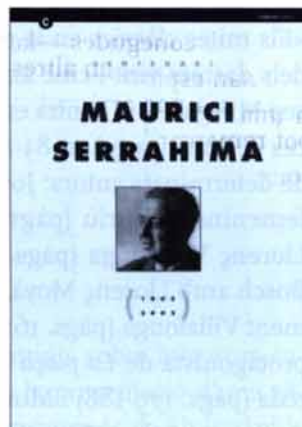
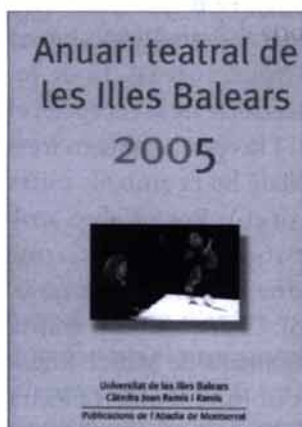
nyoli, Brossa, Estellés, Albert Manent, Miquel Bauçà, Guillem Viladot, Jesús Moncada, Gaspar Jaén o Joan Francesc Mira, entre d'altres). Són particularment interessants les referències biogràfiques a la generació literària dels setanta («La nostra generació», pàgs. 121-123, o «Trencavel», pàgs. 127-128).

Recopilacions miscel·lànies

L'equip investigador de la Universitat de les Illes Balears que lidera Margalida Pons ha publicat, juntament amb gent d'altres universitats, una part de la seva recerca en un volum sobre textualisme i narrativa experimental catalana dels anys setanta i principi dels vuitanta.⁶ El llibre ha guanyat un dels premis Crítica de «Serra d'Or», la qual cosa ja és un aval a tenir en compte. Són nou estudis força extensos acompanyats d'una bibliografia general i un CD amb textos d'una quarantena d'autors, entre creadors i crítics. La mateixa Margalida Pons signa els dos treballs més genèrics i de context (el que dona el subtítol del llibre, pàgs. 7-80, i «Contactes textuals: intertextualitat i narrativa experimental», pàgs. 176-240). La resta estan dedicats a experiències més concretes: Mercè Picornell hi parla dels col·lectius Trencavel i Ignasi Ubach (pàgs. 81-126) i després d'Isa Tròlec (pàgs. 297-350); Eni Pradas, de la revista «Tectual» (pàgs. 127-154); Maria Muntaner, de Josep Albertí (pàgs. 241-296); Gabriel Seguí, de *L'adolescent de sal* de Biel Mesquida (pàgs. 351-380), i altre cop Margalida Pons d'«Ucronia» i la relació amb Mesquida (pàgs. 155-175). Tanca el volum un text més teòric de Raül-David Martínez Gili sobre estratègies de lectura del discurs experimental (pàgs. 381-419). Tot plegat deixa força acotat un camp de treball complex sobre el qual teníem moltes llacunes. Per altra banda, Jordi Julià i Pere Ballart han editat un volum en el qual recopilen un cicle de conferències a la UAB en el qual diferents poetes reflexionen sobre el gènere i sobre la connexió entre poesia i altres disciplines artístiques.⁷ El catàleg de poetes convidats és prou significatiu per a garantir l'interès de la proposta. Hi llegim textos de David Jou (hi relaciona la poesia amb el cinema), Joan-Elies Adell (amb els hipertextos), Narcís Comadira (la pintura), Joan Margarit (l'arquitectura), Magí Sunyer (la fotografia), Antoni Marí (novament la pintura), Marta Pessarrodona (la música) i Àlex Susanna (les arts en general). Per als editors, el llibre «representa un retrat ric, plural i rigorós de les tendències líriques de les últimes dècades, quant a la transversalitat artística» (pàg. 12). És cert també que en la majoria dels casos s'ha buscat gent que pugui oferir una visió que es remunti fins als anys setanta, la qual cosa ajuda a donar unitat al volum.

Fruit de diferents jornades universitàries són els tres llibres següents. El primer recull les intervencions en una de les sessions de l'aula Carles Riba de la Universitat de Barcelona, dedicada a aprofundir les relacions entre la filologia clàssica i la catalana. Aquest cop el tema estava dedicat als lligams entre la mitologia i la literatura.⁸ La majoria de les intervencions giren entorn de la literatura catalana contemporània. N'hi ha un parell que tenen un abast més general: Carles Garriga i els anys del tombant de segle (pàgs. 107-122) o Núria Santamaria amb una interessant aportació sobre «Els mites clàssics en la producció dramàtica catalana dels darrers vint-i-cinc anys» (pàgs. 199-21). La de Josep Murgades se centra en un aspecte de la recepció: el cas de Nausica (pàgs. 83-106). I la resta analitzen trets de determinats autors: Jordi Malé ho fa amb els mites femenins d'Espriu (pàgs. 123-146), Rosa Cabré amb Llorenç Villalonga (pàgs. 147-160), Maria del Carme Bosch amb Llorenç Moyà, Jaume Vidal Alcover i novament Villalonga (pàgs. 161-178), Carles Miralles amb la protagonista de *La plaça del Diamant* de Mercè Rodoreda (pàgs. 179-188) i Montserrat Jufresa amb l'Electra de Palau i Fabre (pàgs. 189-198). L'altra jornada universitària és sobre literatura i ensenyament. El llibre publicat recull les principals intervencions de les dues primeres edicions de la jornada, celebrada sempre a la Universitat de Lleida.⁹ La majoria són reflexions documentades sobre la importància de la literatura en l'ensenyament secundari (Josep Murgades, Carles Miralles)¹⁰ o sobre experiències concretes (Carme Arenas pel que fa a Joan Brossa i Josep Borrell a propòsit de les antologies com a guies de lectura). Pel que fa pròpiament als estudis literaris, mereixen especial atenció la d'Enric Sullà sobre «El comentari de textos com a mètode» (pàgs. 105-127) i el repàs històric (amb catalogació inclosa) que Llorenç Soldevila planteja de manuals didàctics («Notes sobre l'edició didàctica de la literatura catalana», pàgs. 87-98). El tercer llibre per ressenyar és una altra de les jornades «Joan Fuster» que la Universitat de València celebra periòdicament a Sueca. Aquest cop és sobre historiografia més que no pas literatura.¹¹ Són cinc conferències en les quals es repassa la relació de l'autor amb diferents figures de la historiografia catalana i espanyola. Potser no calia arribar fins a l'extrem —com fa l'editor en el pròleg— de posar per davant la faceta de Fuster com a historiador a la de filòleg i home de lletres. Cada cosa al seu lloc.

Tanquem l'apartat amb un nou retrat dels que publica periòdicament l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, aquest cop dedicat a Gumersind Gomila, l'es-

criptor que connectà Menorca i la Catalunya del Nord.¹² Les intervencions mostren també aquesta connexió. Per la banda menorquina hi ha les col·laboracions d'Ismael Pelegrí (sobre la figura intel·lectual, pàgs. 17-26) i de Pere Gomila (sobre la poesia, pàgs. 53-59) i, per la rossellonesa, la de Miquela Valls (que analitza els lligams amb els escriptors de la zona, pàgs. 41-51).¹³

Revistes monogràfiques

La revista lleidatana «Urc» s'ha avançat a les commemoracions del 2008, desè aniversari de la mort de Maria-Mercè Marçal, amb un monogràfic sobre els

trenta anys de la publicació del seu primer llibre.¹⁴ Una part dels articles se centren en els anys setanta. A més dels de Josep Uclés, Mercè Otero, Laia Climent o Mari Chordà, hi ha una curiosa evocació biogràfica de Ramon Balasch («Cau de llunes des de 1969», pàgs. 27-42). La resta d'articles analitzen l'obra posterior. D'aquest segon grup (amb textos també d'Helena González i Adrià Chavarria) són particularment interessants les lectures de Teresa Pascual, les quals permeten deduir moltes coses de la poètica de la mateixa autora («Una lectura de *La germana, l'estrangera, Desglai* i *Raó del cos*», pàgs. 63-72) i la perspectiva francesa des de la qual Jean-Paul Goujon estudia la connexió amb Renée Vivien («Maria-Mercè Marçal i Renée Vivien», pàgs. 73-80). Completa el volum un repertori bibliogràfic i un comentari de poemes i manuscrits de *Cau de llunes* (pàgs. 90-100) a cura de Lluïsa Julià, la coordinadora del volum.

El número de tardor de la revista «L'Aiguadolç» inclou un dossier dedicat a l'escriptor i periodista Bernat Capó, persona estretament vinculada a la Marina Alta, la mateixa zona on s'edita la publicació.¹⁵ Tot plegat té, per tant, el to propi de l'homenatge en vida, però això no exclou que el conjunt sigui una bona repassada de la biografia i l'obra de l'homenatjat, amb articles de fons contextualitzador (Anna Esteve, Josep Iborra), de caràcter biogràfic (Antoni Prats), sobre el model de llengua (Emili Casanova, Vicent Beltran), sobre components etnopoètics (Joan Borja) i sobre l'obra pròpiament literària i periodística (Patrícia Alberola, novament Antoni Prats, Jordi Sebastià i José María Perea). D'altra banda, el número 5 de la revista «Literatures» (de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana) té un bon nombre d'articles dedicats al cànon literari.¹⁶ Aquest cop la publicació fa una aportació lleugerament més acadèmica que de costum, especialment amb dos articles: un d'Enric Sullà («El cànon literari: cap a una definició operativa», pàgs. 9-22) i un altre de plantejament més polèmic sobre «La invenció de la història literària», pàgs. 23-44) signat per Nil Santiañez. De la resta, cal mencionar també «Escriptors catalanes canòniques» (pàgs. 57-67) de Francesca Bartrina.

La darrera remodelació de la revista mallorquina «Lluc» ha tingut com a conseqüència la inclusió d'un major nombre de dossiers sobre temes literaris. Són, per línies generals, força extensos i enriquidors. Amb data de 2007 en comptabilitzem tres. El primer està dedicat a Baltasar Porcel.¹⁷ Són onze articles, entre els quals una lectura de Carles Cabrera de *La Lluna i el Cala Llamp* (pàgs. 20-22), una de Carme Arnau d'*Ullisses a alta mar* (pàgs. 28-30) i una tercera de Rosa Pla-

nas de *L'emperador o l'ull del vent* (pàgs. 34-35). També cal destacar el de Miquel Àngel Vidal sobre «Els inicis literaris de Porcel» (pàgs. 16-17) i especialment la col·laboració central, a càrrec de Rosa Cabré i Monné («Baltasar Porcel: la materialització del somni com a dimensió de realitat» (pàgs. 23-27). El segon és sobre narrativa experimental, en la línia dels que ja hem vist en el llibre *Textualisme i subversió*, però ara adaptat a les característiques de la publicació.¹⁸ L'article central torna a ser de Margalida Pons («La literatura conceptual com a desfiguració», pàgs. 10-15) i n'hi ha d'altres de Mercè Picornell (sobre Isa Tròlec, pàgs. 26-32), de Maria Muntaner (sobre el Taller Lluàtic, pàgs. 19-23) o de Catalina Borràs (sobre *Putà marès (ahí)* de Biel Mesquida, pàgs. 24-25). Cal destacar també la col·laboració de Pere Rosselló Bover dedicada a Andreu Terrades (pàgs. 16-18) i una enquesta a vuit protagonistes (entre creadors i crítics). El tercer monogràfic de «Lluc» és per a Josep Massot i Muntaner.¹⁹ Són vuit articles en els quals es repassen les diferents facetes de l'activitat intel·lectual de Massot: l'arxivística folklòrica (Jaume Guiscafrè, pàgs. 19-21), els estudis literaris (Joan Mas i Vives per al període anterior al segle XX, pàgs. 22-25, i Pere Rosselló Bover per a l'estricta contemporaneïtat, pàgs. 26-29), la historiografia de la guerra civil (David Ginard, pàgs. 30-34), els aspectes religiosos (Pere Fullana, pàgs. 35-38) i les activitats com a promotor cultural (Margalida Pons, pàgs. 39-41). Són especialment rellevants la visió de conjunt de Pere Antoni Pons («Josep Massot i Muntaner, l'erudició polifacètica», pàgs. 9-14) i les dades biogràfiques i anecdòtiques que ofereix el seu germà Biel (pàgs. 15-18).

Tanquem l'apartat amb dues revistes més que en els seus monogràfics toquen el tema literari. L'una és «Pausa», publicació de teatre impulsada des de la Sala Beckett de Barcelona. El seu número 27 està dedicat al teatre contemporani.²⁰ Exemplifica la política de la sala durant l'any 2007: la de promocionar els joves autors catalans de teatre de text. Pel que ens ocupa, hi sobresurt un article de Núria Santamaria de situació genèrica del panorama («Molts són prou o són massa», pàgs. 19-24). La resta són entrevistes amb dinou dramaturgs: David Plana, Carles Batlle, Pau Miró, Albert Mestres, Jordi Casanovas i altres de menys coneguts. Curiosament són entrevistes que es van fent els uns als altres, la qual cosa potser no és la manera de treure'n el major rendiment. Completa el volum una taula rodona sobre el tema moderada per Francesc Foguet i en la qual participen diversos sectors del món escènic (pàgs. 25-47). L'altra publicació a mencionar és «Trípodos»,

la revista de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull. El dossier del número 20 està dedicat als clàssics del periodisme català.²¹ Pel que fa a les connexions amb la literatura del segle XX, sobresurten les col·laboracions a propòsit dels noms més canònics del periodisme literari: Eugeni d'Ors (de Miquel Tresserras i Xavier Pla), Josep Pla (Enric Vila i Ferran Sáez), Josep M. de Sagarra (Narcís Garolera), Eugeni Xammar (Francesc Canosa), Carles Soldevila (Núria Santamaria) i Gaziell (Francesc-Marc Álvaro i Josep M. Casasús). En general són visions prou conegudes —la majoria dels mateixos autors s'hi han esplaïat en altres treballs més extensos— per a una tria poc arriscada. Com a dada innovadora, es pot remarcar la perspectiva amb què Sáez analitza la connexió entre Montaigne i Pla (pàgs. 49-62).

Centenaris i homenatges

La Institució de les Lletres Catalanes ha publicat durant l'any 2007 dos dels seus opuscles en commemoració de centenaris d'escriptors. El primer és per a Artur Bladé i Desumvila.²² Presenta set col·laboracions, entre les quals sobresurten un repàs d'Albert Manent a la faceta de memorialista (pàgs. 27-34) i un altre de Josep Sánchez Cervelló a la d'activista polític (pàgs. 9-26). També mereix atenció la part d'evocació i record, amb textos d'Heribert Barrera sobre l'exili a Montpeller (pàgs. 35-44) i d'Artur Bladé i Font, el fill (pàgs. 63-68). El segon opuscle té una història una mica més curiosa, perquè és dedicat a Maurici Serrahima, que va néixer el 1902, cosa que vol dir que el volum d'homenatge ha aparegut amb un retard de cinc anys.²³ La circumstància fa una mica de mal als ulls, però potser sí que valia la pena esperar. El volum recull les intervencions d'una sessió científica celebrada a l'IEC. En total són deu textos en els quals es repassen les diferents branques del pensament i l'obra de Serrahima. Hi participen noms tan il·lustres com els de Josep Massot, Pere Lluís Font, Albert Manent o Josep Benet, juntament amb treballs més pròpiament de recerca, entre els quals el de Sílvia Coll-Vinent sobre els orígens literaris (pàgs. 23-38), el de Carles Lluch sobre la faceta de novel·lista (pàgs. 39-54) o el de Jordi Malé sobre la de crític i teòric de la literatura (pàgs. 55-66).

El 2007 s'ha commemorat el setantè aniversari del mític congrés d'escriptors antifeixistes que se celebrà a València i a Barcelona en plena guerra. Ens ho recorda un volum, curiosament publicat a Sevilla, que a més d'un parell d'excel·lents estudis de contextualització de Manuel Aznar (pàgs. 15-38) i Maria Campillo (centrat

en la participació catalana, pàgs. 39-80) inclou un bon feix de material documental.²⁴ Hi ha també els volums d'homenatge a dos escriptors desapareguts en plena activitat. Un és Damià Huguet, el poeta de Campos. Se n'ha editat un àlbum de presentació impecable, profusament il·lustrat i amb força material documental.²⁵ Els diversos col·laboradors repassen cada una de les facetes de l'homenatjat. Pel que fa a la literatura hi ha articles sobre poesia (Francesc Parcerisas, pàgs. 30-43), prosa (Joan Mas i Vives, pàgs. 80-94) i tasca editorial (Damià Pons, pàgs. 64-76). D'entre els altres, un seguiment biogràfic d'Andreu Manresa (pàgs. 10-27) i un repàs de Jaume Pomar a la faceta d'activista (pàgs. 250-272). El segon homenatge és per a Manel Garcia Grau, el poeta de Castelló.²⁶ El primer apartat està dedicat a la poesia, amb un repàs cronològic de la trajectòria de l'autor que se'l reparteixen Ferran Carbó (fins a 1993, pàgs. 11-36) i qui ara signa aquest panorama (des de 1993, pàgs. 37-52) i dues anàlisis més textuais de Jaume Pérez Montaner (pàgs. 53-65) i Vicent Salvador (pàgs. 67-83). El segon apartat és per a la prosa, amb un article de Josep Manuel San Abdón sobre l'obra de creació (pàgs. 87-104), un de Jaume Garcia Llorens i Joan Miquel Navarro sobre l'assaig (pàgs. 105-130) i un tercer amb una especulació més general signada per Lluís Meseguer (pàgs. 151-171). S'agraeix també disposar d'un apèndix amb una bibliografia exhaustiva.

Congressos i simposis

Durant l'any 2007 s'han publicat les actes de diversos congressos i simposis. L'espai gairebé només dona per a referenciar-les. Els tres llibres més importants d'aquestes característiques són el que recull les intervencions del congrés sobre Alcover i Costa i Llobera celebrat a Palma i a Pollença el desembre de 2004,²⁷ el que dona fe de les aportacions presentades en el congrés dedicat a la projecció social dels escriptors en la literatura catalana contemporània organitzat a Barcelona i Bellaterra l'octubre de 2005²⁸ i el que recopila comunicacions i ponències del IV simposi sobre literatura autobiogràfica celebrat a Alacant el novembre de 2005.²⁹ De les cinc ponències del primer dels congressos sobresurt el lligam que Jordi Castellanos estableix entre Alcover i el Modernisme (pàgs. 155-174) —i que contrasta, paradoxalment, amb les lectures proposades en alguna de les comunicacions— i la recerca de fonts literàries que Joan Alegret fa a partir de l'obra de Costa (pàgs. 255-296). És difícil destriar alguna de les vint-i-dues comunicacions: potser la de Jeroni Salom sobre la narrativa de Joan Rosselló de Son Forteza o

la de Josep Camps sobre la recepció d'ambdós poetes en plena postguerra (pàgs. 49-70). El conjunt, això sí, és una magnífica aportació que permet fixar un punt de suport amb vista a estudis futurs. Les actes del segon congrés esmentat recullen, en gairebé set-centes pàgines, una cinquantena de col·laboracions. Fer-ne esment és literalment impossible. S'ha de destacar, això sí, l'esforç del grup organitzador per a articular un debat entorn del concepte d'intel·lectual i de la seva influència social. En aquest sentit el llibre constitueix una aportació brillant. No totes les intervencions se situen en aquesta perspectiva, però el conjunt permet apuntar una línia d'interpretació prou clara en aquest sentit —la qual ja s'ha posat de manifest en altres treballs col·lectius del mateix grup— i que se centra en els diferents papers dels intel·lectuals en els successius contextos historicoestètics de la Catalunya contemporània. Potser sí que es pot dir que les ponències deixen molt clar aquest fil conductor pel que fa al segle XIX i a principi del XX, però que, a propòsit dels anys posteriors, ens toca armar-lo espigolant enmig d'un mar de comunicacions. I, a l'últim, el simposi d'Alacant, aquest cop centrat en el tema dels diaris i els dietaris. Són quaranta-nou treballs que tant entren en el gènere des d'un punt de vista teòric (una de les ponències és ni més ni menys que de Philippe Lejeune: «El diari com a *antificció*», pàgs. 13-26), com en l'anàlisi específica de materials. És impossible ara ni tan sols citar les aportacions de més relleu. Si més no pel que fa a la presentació de material inèdit es pot esmentar la intervenció de Montserrat Corretger a propòsit de Domènec Guansé (pàgs. 133-150) o la de Llorenç Soldevila sobre Anna Murià (pàgs. 203-214). També mereix, ni que només sigui una línia, la lectura que Àlex Broch fa dels dietaris de Feliu Formosa i la manera com els connecta a la seva poètica (pàgs. 429-442).

Cal fer esment a tres volums més, provinents d'altres tres trobades acadèmiques d'abast una mica més modest: el simposi de literatura comparada catalana i espanyola al segle XX celebrat a la Universitat Pompeu Fabra el desembre de 2006,³⁰ el vintè col·loqui germanocatalà de febrer de 2006 a Tubinga³¹ i el simposi a propòsit del centenari de *Solitud* de Víctor Català que va tenir lloc el novembre de 2005 a la Residència d'Investigadors del CSIC a Barcelona.³² El simposi sobre literatura comparada inclou dotze intervencions emmarcades per un interessant estat de la qüestió redactat per Enric Gallén (pàgs. 15-38), amb un bon repertori bibliogràfic. De totes aquestes, cal fer atenció especial a l'anàlisi de les connexions entre Jorge Guillén

i Carles Riba (Jordi Malé, pàgs. 95-112) i, en el terreny de la traducció, al repàs que Montserrat Bacardí fa de les versions d'Alfons Maseras per a la Barcino (pàgs. 145-156) i l'anàlisi comparativa de José Francisco Ruiz Casanova a propòsit de l'antologia de poesia americana de Bartra (pàgs. 189-212). El col·loqui de catalanística alemanya se centrava sobretot en la relació entre la literatura catalana (entesa com a «particular») i el context internacional (entès com a «universal»). Dues de les intervencions més interessants són les de Neus Real a propòsit d'Elvira Augusta Lewi (pàgs. 93-104) i la reflexió de Josep Murgades sobre el tema genèric del col·loqui (pàgs. 143-166). També hi ha força coses sobre catalanística: des d'un ràpid repàs històric de Johannes Hösle (pàgs. 1-12) fins a un estudi de Ricard Torrents precisament sobre la feina de Hösle (pàgs. 183-212). Del simposi sobre Víctor Català se'n pot dir poca cosa. És paral·lel a les jornades d'estudi que periòdicament s'organitzen a l'Escala i, a diferència del que succeeix allà, no s'hi detecten grans aportacions. Potser valdria la pena coordinar iniciatives. De *Solitud*, per exemple, se'n parla ben poc i els comentaris són més assagístics que no pas acadèmics. D'entre les vint-i-cinc intervencions incloses, n'hi ha tres que mereixen atenció: la d'Irene Muñoz sobre les primeres col·laboracions a la premsa (pàgs. 85-102), la d'Enric Gallén a propòsit de l'ús del monòleg (pàgs. 140-152) i potser també la d'Anna M. Saludes sobre aspectes de traducció relacionats amb el tema del pseudònim (pàgs. 183-203).

Altres

I acabem amb un ràpid esment a quatre llibres una mica especials. En el primer trobem les *Relacions particulars* de Josep M. Espinàs amb altres escriptors.³³ Lluny de l'estudi, l'autor explica la seva relació personal amb Espriu, Foix, Pla i Sagarra (a més d'altres escriptors espanyols), amb anècdotes suculentos, especialment en els dos primers casos. El segon és un documentadíssim anuari del teatre a les Illes Balears durant l'any 2005, amb cartellera, catalogació, recull d'articles i repàs de la bibliografia.³⁴ És un treball exemplar que seria ja extraordinari si la iniciativa tingués periodicitat anual. El tercer volum recull les intervencions en el cicle «Narradors contemporanis» celebrat a la llibreria Robafaves de Mataró entre el 2002 i el 2003.³⁵ S'hi incorpora la presentació de cada un dels autors a càrrec d'algun especialista o persona propera, un text literari del narrador convidat i la transcripció de la conversa posterior. Pel que fa a autors catalans hi ha paper per a Jordi Coca (pàgs. 34-55, amb presentació de Jordi Malé),

Josep M. Fonalleras (pàgs. 76-95, presentació de Ponç Puigdevall), Julià de Jòdar (pàgs. 116-131, presentat per Josep M. Lloró), Biel Mesquida (Carles Hac Mor, pàgs. 132-151), Quim Monzó (Manel Ollé, pàgs. 152-169) i Núria Perpinyà (Dolors Miquel, pàgs. 190-206).

I el quart és un volum, d'edició molt acurada, a propòsit de la tradició en el terreny de la literatura infantil i juvenil.³⁶ S'hi fa un repàs a tot un segle de producció literària. A més d'un article panoràmic de Teresa Rovira (pàgs. 15-26) o d'alguns altres sobre traducció i el paper de la premsa i de les biblioteques, s'hi analitzen vint-i-sis obres d'autors diferents, publicades entre 1904 i 1937, cada una a partir de l'estudi d'un especialista. Potser sí que el resultat és un xic desigual, però el conjunt és brillant i ajuda no solament a configurar un canó, sinó, sobretot, a entendre'l en el seu context històric. Enmig d'obres conegudes com, entre d'altres, *Deu rondalles de Jesús infant* de Josep Carner (a càrrec de Pep Paré, pàgs. 27-31), el *Perot Marrasquí* de Carles Riba (Lluís Quintana, pàgs. 75-80), el *Massagran* de Folch i Torres (Enric Cassany, pàgs. 47-51) o *El més petit de tots* de Lola Anglada (Maria Campillo, pàgs. 157-161), s'hi recuperen textos menys coneguts de Pompeu Crehuet (Teresa Duran, pàgs. 42-46), Clovis Eimeric (Pere Martí, pàgs. 81-88), Cèsar August Jordana (Teresa Iribarren, pàgs. 126-130), Àngel Ferran (Arnau Ballester, pàgs. 139-142) o Salvador Perarnau (Josep M. Aloy, pàgs. 162-165), entre d'altres. També és interessant l'adequació al gènere d'alguns textos, com el *Bestiari* de Pere Quart (Josep M. Balaguer, pàgs. 166-171).

1. Lluïsa Julià, *Tradició i ortenesa. Per a una genealogia de l'escriptura catalana del segle XX*, Palma, Lleonard Muntaner editor, 2007 («Temps obert», 8).
2. Josep Massot i Muntaner, *Escriptors i erudits contemporanis. Setena sèrie*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007 («Biblioteca Serra d'Or», 381).
3. Carles Miralles, *Sobre Riba*, Barcelona, Proa, 2007 («Biblioteca literària», estudis, 11).
4. Àlex Broch, *Sobre poesia catalana. Lectures crítiques, 1973-2008*, Barcelona, Proa, 2007 («Biblioteca literària», estudis, 13).
5. Oriol Pi de Cabanyes, *Pedra sobre pedra. Tercer recull de glosses literàries*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007 («Biblioteca Serra d'Or», 378).
6. Margalida Pons (ed.), *Textualisme i subversió. Formes i condicions de la narrativa experimental catalana (1970-1985)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Universitat de les Illes Balears, 2007 («Textos i estudis de cultura catalana», 125).
7. Jordi Julià, Pere Ballart (ed.), *Arts de poeta. Poesia i relacions interartístiques*, Palma, Lleonard Muntaner editor, 2007 («Temps obert», 9).
8. Jordi Malé, Eulàlia Miralles (eds.), *Mites clàssics en la literatura catalana moderna i contemporània*, Barcelona, Universitat de Barcelona.
9. Joan Ramon Veny, Jordi Malé, *Literatura i ensenyament. Actes de les Jornades sobre «Literatura i ensenyament». Lleida 9 de març de 2005 i 8 de març de 2006*, Lleida, Aula Màrius Torres, 2007 («Trossos», 1).

10. A més de qui signa ara aquestes línies.
11. Antoni Furió (ed.), *Joan Fuster i els historiadors*, València, Universitat de València, 2007.
12. Diversos autors, *Gumersind Gomila*, Barcelona, Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, 2007 («Retrats», 12).
13. A més d'un intent de contextualització de qui signa aquest panorama (pàgs. 27-41) i dues presentacions més convencionals de Margarita Ballester i Joan Triadú.
14. Lluïsa Julià (coord.), «Tragineria de Ilunes i cançons. 30 anys de la irrupció poètica de Maria-Mercè Marçal», «Urc», núm. 22 (octubre 2007).
15. Joan Borja (coord.), «Bernat Capó: espigolant pel rostoll de les paraules», «L'Aiguadolç», núm. 33/34 (tardor 2007).
16. «Literatures», núm. 5 (2007), pàgs. 9-67.
17. «Baltasar Porcel i l'aventura del món», «Lluc», núm. 856 (març/abril 2007), pàgs. 7-37. Per cert que, sobre Porcel, cal referenciar un volum que per descomptat no va tenir cabuda en la primera part d'aquest panorama: Frederic Barberà, *Baltasar Porcel o l'òptica aberrant sobre el món. Prosa de ficció (1958-2004)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007 («Biblioteca Serra d'Or», 383). És un llibre més aviat modest, amb un repàs limitat a la recepció de Porcel fora de l'àmbit català, i una caracterització de l'obra a partir dels mecanismes de connexió amb la realitat i la preferència de determinats trets estilístics.
18. «Discursos d'experimentació en la literatura postfranquista», «Lluc», núm. 858 (juliol-agost 2007), pàgs. 9-38.
19. «Josep Massot i Muntaner, un savi infatigable», «Lluc», núm. 859 (setembre-octubre 2007), pàgs. 8-41.
20. «Sala Beckett: un any de teatre català contemporani», «(Pausa.) Quadern de teatre contemporani», núm. 27 (juliol 2007), pàgs. 7-157.
21. Enric Vila, Francesc Canosa (eds.), «Els clàssics del periodisme català: de la Renaixença a la Guerra Civil», «Trípodos. Llenguatge. Pensament. Comunicació», núm. 20 (2007), pàgs. 11-119. Pel que fa a dossiers a la premsa periòdica, cal esmentar també els quatre que, durant el 2007, han aparegut a les pàgines d'aquesta mateixa revista: el primer sobre Artur Bladé («Artur Bladé, cent anys», «Serra d'Or», núm. 567, març 2007, pàgs. 15-23, amb articles de Genís Cinca, Albert Manent i Vicenç Villatoro), el segon sobre Santiago Rusiñol (Vinyet Panyella, coord., «Rusiñol al segle XX», «Serra d'Or», núm. 568, abril 2007, pàgs. 6-40, amb articles de Margarida Casacuberta, Ana Sawicka i la mateixa coordinadora), el tercer sobre Agustí Calvet («Gaziel ara», «Serra d'Or», núm. 574, octubre 2007, pàgs. 26-40, amb textos de Manuel Llanas, Jaume Fabre i Francesc-Marc Álvaro) i el quart sobre Baltasar Porcel («Porcel a primer pla», «Serra d'Or», núm. 575, novembre 2007, pàgs. 18-27, amb textos de Vicenç Villatoro, Francesc-Marc Álvaro i una entrevista de Zeneida Sardà). Així mateix, hi ha l'«Homenatge a Blai Bonet» en el dossier de la revista «S'Esclop» de Palma (núm. 35, setembre/octubre 2007), pàgs. 4-42.
- Només podem considerar-ne estudis literaris, però, els articles de Bernat Nadal (pàgs. 30-32) i Miquel López Crespí (pàgs. 40-41). La resta són col·laboracions literàries o evocacions i records.
22. Xavier Garcia (coord.), *Centenari Artur Bladé, 1907-2007*, Barcelona, Generalitat de Catalunya / Institució de les Lletres Catalanes, 2007.
23. Diversos autors, *Centenari Maurici Serrahima (1902-2002)*, Barcelona, Institució de les Lletres Catalanes, 2007.
24. Manuel Aznar Soler (ed.), *Barcelona, 11 de juliol del 1937. Segon congrés internacional d'escriptors per a defensa de la cultura*, Sevilla, Renacimiento, 2007.
25. Biel Huguet (coord.), *D.H. Damià Huguet*, Palma, Institut d'Estudis Balearics / Govern de les Illes Balears, 2007 («Màscara», 2).
26. Ferran Carbó (ed.), *L'obra literària de Manel Garcia Grau*, Castelló, Ajuntament de Castelló, 2007.
27. Margalida Pons, Maria Isabel Ripoll (eds.), *Joan Alcover, Miquel Costa i Llobera i els llenguatges estètics del seu temps*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007 («Biblioteca Abat Oliba», 278).
28. Ramon Panyella (ed.), *La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània. Actes del Congrés Internacional «La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània»*, Barcelona/Bellaterra, 26, 27 i 28 d'octubre de 2005, s.l., Punctum/GELLC, 2007.
29. Joan Borja, Joaquim Espinós, Anna Esteve, M. Àngels Francés (eds.), *Diàris i dietaris*, Alacant/València, Denes, 2007.
30. Miquel M. Gibert, Amparo Hurtado Díaz, José Francisco Ruiz Casanova (eds.), *Literatura comparada catalana i espanyola al segle XX: gèneres, lectures i traduccions (1898-1951). I Simposi sobre literatura comparada catalana i espanyola al segle XX*, s.l., Punctum & Trilcat, 2007.
31. Jordi Jané i Lligé, Johannes Kabatek (eds.), *Fronteres entre l'universal i el particular en la literatura catalana*, Aachen, Shaker Verlag, 2007 («Biblioteca Catalànica Germànica», 6).
32. Marta Pessarrodona (coord.), *Caterina Albert. Cent anys de la publicació de «Solitud». Simposi celebrat a la Residència d'Investigadors CSIC - Generalitat de Catalunya els dies 18 i 19 de novembre de 2005*, Barcelona, Residència d'Investigadors CSIC - Generalitat de Catalunya, 2007 («Publicacions de la Residència d'Investigadors», 30).
33. Josep M. Espinàs, *Relacions particulars. Moments viscuts amb Espriu, Foix, Delibes, Pla, Cela i Sagarra*, Barcelona, La Campana, 2007 («La Campana», 275).
34. Francesc Perelló Felani (coord.), *Anuari teatral de les Illes Balears 2005*, Barcelona/Palma, Universitat de les Illes Balears / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.
35. Manuel Guerrero, Jordi Carrion (coords.), *Narradors contemporanis*, Mataró, Associació per a la cultura i l'art contemporani, 2007.
36. Mònica Baró, Teresa Colomer, Teresa Mañà (eds.), *El patrimoni de la imaginació: llibres d'ahir per a lectors d'avui*, Palma, Institut d'Estudis Balearics, 2007.